

Enligt sändlista

Nya gränser och föreskrifter för naturreservatet Brucebo samt skötselplan för området

Uppgifter om naturreservatet Översiktskarta bilaga 1.

<u>Namn</u>	Brucebo
<u>Kommun</u>	Gotland
<u>Socken</u>	Väskinde
<u>Läge</u>	utmed kusten 6 km norr om Visby
<u>Kartblad</u>	Ekonomiska kartbladet 069 90 Topografiska kartbladet 6J NV
<u>Gräns</u>	Innerkanten av den punktstreckade linjen på bifogad karta, bilaga 2
<u>Area</u>	ca 35 ha
<u>därav</u>	
<u>landarea</u>	ca 33 ha
<u>Fastigheter och</u>	Stadsäga 1653: Gotlands kommun
<u>Markägare</u>	Stora Bläsnungs 1:25: Gotlands kommun
<u>Naturvårds-</u>	Skogsvårdsstyrelsen i Gotlands
<u>förvaltare</u>	län

Beskrivning av området

Se skötselplanen.

Ärendets beredning

Området avsattes som naturreservat 1970-05-28. Ett förslag till skötselplan för området sändes ut på remiss 1977. Någon skötselplan kom emellertid aldrig att fastställas. Länsstyrelsen har aktualiserat frågan om en skötselplan och därvid ansett det nödvändigt att göra en omarbetning av de gällande föreskrifterna. Reservatets omfattning har också reviderats. Ett mindre område norr om reservatets nya gräns ingick tidigare i reservatet. Länsstyrelsen anser att naturvärdena i detta område har ett tillräckligt skydd genom annan lagstiftning.

OMRÅDETS BETYDELSE OCH BEHOV AV SKYDD OCH VÅRD

Brucebo naturreservat har beskrivits som ett Gotland i miniatyr. Inom området finns de flesta gotländska naturtyper representerade, såsom hällmark, klintkust, mager tallskog, frodig granskog, slingrande bäckar, källkärr, agmyr, strandtallskog och strandäng.

1989-05-22

231-258-89

Skansudd i västra delen av reservatet och innanför liggande strandmarker är kända för att hysa ett rikt fågelliv. Fram till början av 80-talet häckade här bl a en av Gotlands största skrattmåskolonier. I viken innanför Skansudd rastar ofta stora skaror änder.

Områdets variationsrikedom gör att det har ett stort pedagogiskt värde. Området används ofta av skolorna för undervisning och den naturstig som länsstyrelsen anlagt genom området är uppskattad och används mycket.

Utsikten från klintkanten ut över nedanför liggande marker och ut över havet är vidsträckt och vacker.

Närheten till Visby gör området till ett viktigt strövområde. Främst under sommarmånaderna uppmärksammas området av många turister som färdas på riksväg 149, omedelbart öster om reservatet.

Reservatet ingår i ett område av riksintresse för naturvård, nr 22, enligt naturvårdsverkets beslut den 21 december 1987. Området ingår som en av 100 natursevärdheter presenterade i boken "Gotlands natur".

Inom större delen av området bör vegetationen få utvecklas fritt. Skogen inom större delen av reservatet kommer då så småningom att få urskogskaraktär och bli av stort värde för organismer som endast trivs i skog med lång kontinuitet. Strandängen i västra delen av området bör hållas öppen genom bete, främst för att fågellivet skall gynnas, men även för landskaps-bildens skull. En del av angränsande skogsområde med bäckfåror och källkärrsvegetation bör därvid ingå i betesområdet.

En viss röjning av buskar kring utsiktsplatserna på klintkanten kan i framtiden bli önskvärd. Från kulturminnesvården finns önskemål om att skogen skall hållas gles och att buskar röjs bort på och omkring fornborgen.

Länsstyrelsens beslut

Det beskrivna området som avgränsas med innerkanten av en punktstreckad linje på bifogad karta (bilaga 2), bör av skäl som ovan nämnts särskilt skyddas på grund av sin betydelse för kännedomen om landets natur. Länsstyrelsen förklarar därför med stöd av 7 § naturvårdslagen (1964:822, omtryckt 1974:1025) området som naturreservat. Beslutet innebär en minskning av det nuvarande reservatet.

1989-05-22

231-258-89

Ändamålet med förordnandet är att skydda och vårda ett område med varierad och vacker natur.

Föreskrifter för naturreservatet

För att trygga ändamålet med reservatet förordnar länsstyrelsen med stöd av 8-10 §§ naturvårdslagen samt 9 § naturvårdsförordningen (SFS 1976:484) att nedan angivna föreskrifter samt vård- och förvaltningsbestämmelser skall gälla beträffande området. Detta innebär att tidigare gällande föreskrifter upphävs med stöd av 12 § naturvårdslagen.

A. Föreskrifter jämlikt 8 § naturvårdslagen angående inskränkningar i markägares och annan sakägares rätt att förfoga över fastighet inom naturreservatet

Utöver vad som eljest gäller är det förbjudet att

- 1 uppföra helt ny byggnad eller anläggning
- 2 anlägga väg, stig, led, bro, spång eller parkeringsplats
- 3 dra fram mark- eller luftledning
- 4 anordna upplag
- 5 bedriva täkt, gräva, spränga, borra, schakta, dämna, utfylla eller utföra annan markberedning. Åkermarken inom skötselområde C får dock brukas.
- 6 plantera träd, buskar eller andra växter
- 7 plantera in djur av något slag
- 8 använda kemiska bekämpningsmedel eller konstgödning
- 9 jaga eller upplåta jakt, länsstyrelsen kan dock tillåta skyddsjakt på kanin och mink
- 10 anbringa eller upplåta mark för tavla, plakat, affisch, skylt eller därmed jämförlig anordning.

Utan länsstyrelsens tillstånd är det förbjudet att

- 11 uppföra stängsel eller annan hägnad
- 12 dika och företa dikesrensning

1989-05-22

231-258-89

- 13 ändra befintlig byggnad eller anläggning
- 14 föra motordrivet fordon eller farkost
- 15 landa med luftfarkost, dock ej i räddningstjänst
- 16 rida eller föra hästfordon
- 17 anordna eller upplåta mark för lägerverksamhet, eller mitära övningar
- 18 anordna någon form av arrangemang varigenom allmänhetens fria tillträde till reservatet begränsas
- 19 skada eller påverka vegetationen genom att exempelvis såga, hugga eller bryta levande eller döda träd, buskar, grenar, kvistar eller ris
- 20 ta bort eller upparbeta dött träd eller vindfälle. Träd som fallit över stig får dock av förvaltaren kapas och placeras vid sidan av stigen.
- 21 gräva upp eller plocka träd, buskar, örter, mossor eller lavar
- 22 bränna ris.

Föreskrifterna utgör inget hinder för de åtgärder som behövs för att tillgodose ändamålet med reservatet enligt 9 § naturvårdslagen och som är närmare angivna i bifogade skötselplan.

B. Föreskrifter enligt 9 § naturvårdslagen angående markägares och annan sakägares skyldighet att tåla visst intrång

Markägare och innehavare av särskild rätt till marken förpliktas tåla att följande åtgärder vidtages och anordningar utförs i enlighet med skötselplanen för att tillgodose ändamålet med reservatet.

- 1 utmärkning av reservatets gränser
- 2 anordnande av bete
- 3 uppsättande av informationstavlor
- 4 underhåll av anläggningar och anordningar för allmänhetens friluftsliv, nämligen parkeringsplats, tillfartsväg, toalett, sopbehållare och naturstig

1989-05-22

231-258-89

5 rensa stigar från kullfallna träd och buskar som hindrar framkomligheten.

C. Föreskrifter jämlikt 10 § naturvårdslagen om vad allmänheten har att iaktta inom naturreservatet

Utöver vad som eljest gäller är det förbjudet att

- 1 föra eller parkera motordrivet fordon utanför anvisade parkeringsplatser eller tillfartsvägar
- 2 rida eller föra hästfordon
- 3 göra upp öppen eld
- 4 tälta eller uppställa husvagn
- 5 skada eller påverka vegetationen genom att exempelvis såga, hugga eller bryta levande eller döda träd, buskar, grenar kvistar eller ris samt att gräva upp eller plocka träd, buskar, örter, mossor eller lavar
- 6 skada berggrunden genom att t ex hacka i den med geologhammare eller annat verktyg
- 7 under tiden 15 mars till 15 juli beträda eller med båt befara det område som markerats på bifogad karta, bilaga 3
- 8 medföra okopplad hund.

D. Föreskrifter enligt 9 och 22 §§ naturvårdsförordningen 1976:484) rörande naturvårdsförvaltningen

- 1 Länsstyrelsen fastställer de föreskrifter om naturvårdsförvaltningen som framgår av bifogad skötselplan. Inom ramen för denna kan länsstyrelsen fortlöpande meddela direktiv för förvaltningen. Den ekonomiska utredningen i bilaga 6 fastställs dock inte.
- 2 Naturvårdsförvaltare skall vara skogsvårdsstyrelsen i länet som fortlöpande skall samråda med länsstyrelsens naturvårdsfunktion och markägaren vid förvaltningen.

Detta beslut kan överklagas hos regeringen, miljö- och energidepartementet, se bilaga formulär A.

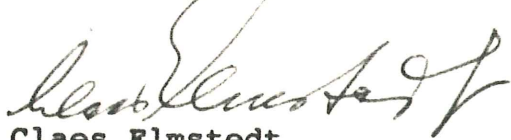
Beslut i detta ärende har fattats av styrelsen. I beslutet har deltagit landshövdingen Claes Elmstedt jämte ledamöterna Gunhild Bolander, Eric Carlsson, Yngve Friberg, Torsten Frölich, Torsten Gustafsson, Bertil Jakobson, Ingvar Kolmodin, Henry Lindkvist, Barbro Nilsson, Harriet Nordborg, Lennart

1989-05-22

231-258-89

Petersson, Yngve Pettersson, Ingibjörg Sigurdsdottir och Bertil Wiberg.

I den slutliga handläggningen har även deltagit länsrådet Jan Björklund, 1:e länsassessorn Nils Strehlenert och avdelningsdirektören Per Hansson, föredragande.

Claes Elmstedt

Per Hansson

SKÖTSELPLAN FÖR NATURRESERVATET BRUCEBO

Följande skötselplan har upprättats under september 1988 och bearbetats under februari 1989 av Jens-Henrik Kloth vid länsstyrelsen i Gotlands län.

Fastställd av länsstyrelsen den 22 maj 1989.

Skötselplanen består av:

I ALLMÄN BESKRIVNING av naturreservatet

II PLANDEL med följande avsnitt:

- 1 Disposition och skötsel
- 2 Anordningar för rekreation och friluftsliv
- 3 Tillsyn
- 4 Dokumentation
- 5 Finansiering av naturvårdsförvaltningen

I ALLMÄN BESKRIVNING

1 ADMINISTRATIVA DATA

Se beslutet.

2 GRUND FÖR BESLUTET SAMT FÖRESKRIFTER

2.1 Grund för beslutet

Naturreservatet innehåller variationsrik natur av stort pedagogiskt värde och stor betydelse för friluftslivet. Strandängen och den skyddade viken i områdets västra del är av stor betydelse för fågellivet. Skogen inom området är relativt gammal och opåverkad och har förutsättningar att relativt snabbt utvecklas mot ett urskogsliknande tillstånd av stort skönhetsvärde och av stort värde för fågellivet och den lägre florán och faunan.

Ändamålet med naturreservatet är att skydda och vårda ett område med varierad och vacker natur.

2.2 Föreskrifter

Se beslutet.

3 ÖVERSIKTLIG BESKRIVNING AV BEFINTLIGA FÖRHÅLLANDEN

3.1 Naturförhållanden

Det som framför allt ger reservatet dess karaktär är den höga klintbranten som löper genom området i nord-sydlig riktning. Den är på flera ställen försedd med överhäng och grottor varav den ca 8 meter djupa Brucebogrottan i reservatets nordöstra del är den djupaste. Områdets högsta höjd, 37 meter över havet, når klinten vid Bygdeborg, en fornborg från folkvandringstiden, varifrån man har en storslagen utsikt. Norr och söder därom är klinten delad så att en avsats eller gränsvall avsatt av Littorinahavet formerats på 15-metersnivån närmast kusten. Det övre klintkrönet viker av inåt land.

De lösa jordlagren inom området består till stor del av sand. I de strandnära delarna finns välutbildade strandvallar bestående av grus och sten. Skandsudd är en strandsporre, d v s en udde uppbyggd av sten, grus och sand som transporterats längs kusten norrifrån.

Flera bäckar, som kommer från kallkällor vid klintfoten, har grävt djupa, slingrande fåror genom tallskogen ovanför den kala strandremsan. En del rännor för vatten mer oregelbundet och övervägande under nederbördsrika perioder. Större delen av reservatet är bevuxet med mer eller mindre välsluten

barrskog, huvudsakligen tall. Skogens utveckling varierar starkt med de växlande ståndortsförhållandena inom området.

Den övre platån domineras dels av lågvuxen tallskog med ett sparsamt buskskikt av oxel, nypon och oxbär. Mjölon dominerar ofta marken. I klintbranten och i området strax nedanför blir skogen p g a rörligt markvatten beydligt tätare och mera högvuxen. Här ökar också graninslaget markant. Längst ut mot havet är skogen återigen talldominerad, lågvuxen och mycket krokig. I området sydost om fastigheten Stora Bläsnungs 1:142 har skogen parkkaraktär med ett inslag av främmande trädslag.

Vid klintbrantens bas har små källmyrar uppkommit, där en rik uppsättning av för de gotländska källkärrren karaktäristiska växterna påträffas, bl a axag, kärrlilja, flugblomster, sumpnycklar och fjälltätört. Flera av dessa växter förekommer också i anslutning till de fuktiga strandängarna som domineras av älvväxing och olika starrarter samt under försommaren hyser rikligt med majviva och fjälltätört.

Honungsblomster växer här och där i den fuktiga grässvålen i anslutning till stigen, på de ställen där besökarnas tramp och slitage är lagom starkt.

I anslutning till stigen nordost om Skansudd växer den sällsynta luddvedeln.

Fågellivet var förr rikt på Skansudd och strandängarna innanför. Fram till och med de första åren under 80-talet häckade en stor koloni skrattnåsar på Skansudd. I skydd av skrattnåsarna uppgavs 1964 (Lars-Erik Wiss i ansökan om naturreservatbildning) att bl a fiskmå, fisktärna, silvertärna, st. strandpipare, rödbena, strandskata, tofsvipa, ejder, småskrak och svärta häckade. Under årens lopp, sedan betet upphörde i slutet av 50-talet eller början av 60-talet, har vegetationen utvecklats kraftigt på Skansudd och strandängen innanför. En del buskar och trädplanter har vuxit upp, men framför allt har stora, täta bestånd av vass, liksom stora mängder åkertistel, brännässlor och rörsvingel utvecklats. Den allt mer högväxta vegetationen har missgynnat fågellivet och är troligen orsaken till att skrattnåsarna övergav området i början av 80-talet. Av andra fågelarter har åtminstone st. strandpipare och tofsvipa också övergivit området.

Skansudd och den skyddade viken innanför utgör en bra rastlokal för fåglar, - en av de mest betydelsefulla på västkusten norr om Visby. Vintertid uppehåller sig mycket simfåglar vid Brucebo-stranden, t ex vigg, knipa och sångsvan. Andra vintergäster har varit kungsfiskare och strömstare.

För ytterligare information om områdets naturförhållanden se bifogad initiativskrivelse, bilaga 8.

3.2

Markanvändning

En del av området ingick tidigare i den jordbruksfastighet som utgjordes av nuvarande fastighet Stora Bläsnungs 1:142 med tillhörande marker. Denna fastighet drevs av den kanadensiske konstnären William Blaire-Bruce som gett namn åt området och senare av hans änka Caroline Benedicks-Bruce som avled 1935. Under deras tid betades åtminstone det strandnära området av hästar och kor. William Pettersson som senare utnyttjade delar av området, höll kor på strandängarna fram till i början av 60-talet.

En del av åkermarken inom skötselområde C användes förr som fruktodling. Marken är sandig och har även använts för sparrisodling. Området är i dag hägnat med lammnät och har de senaste åren använts för fårbeta.

I anslutning till åkermarken finns diken grävda. Dessa dränerar åkermarken och även en mindre våtmark norr om åkern.

Områden inom reservatets östra del röjdes och gallrades som beredskapsarbete, vintern 1971/72.

I nordvästra delen av området finns en ateljé som ursprungligen anlades av William Blaire-Bruce. Ateljén utnyttjas fortfarande som ateljé av ägaren till fastigheten Stora Bläsnungs 1:142.

3.3

Tillgänglighet

Området nås lätt från riksväg 149 som passerar omedelbart öster om reservatet, via en slinga av den gamla landsvägen som bevarats och som ansluter till riksvägen på två ställen. Från vägen mellan riksvägen och Själsö fiskeläge nordost om reservatet utgår en liten väg genom skogen fram till en parkeringsplats som ligger strax innanför gränsen till reservatet. Genom västra delen av reservatet, längs stranden, löper en stig som ansluter till stigar norr och söder om reservatet. Allmänheten utnyttjar flitigt möjligheten att vandra längs stranden från Visby och fram till reservatet.

Längs med naturstigen genom området har spänger anlagts på ett ställe. Enkla broar över små bäckfåror finns anlagda på flera ställen. Där naturstigen går fram över branta partier har på ett par ställen anlagts enkla "trappsteg".

På fyra ställen finns stättor över fårstängslet. Se bilaga 5.

3.4

Information

På de två platser där den gamla landsvägsslingan ansluter till riksvägen står vägverkets gula vägvisningsskyltar med texten "naturreservat" och sevärdhetssymbolen.

Vid infarten till parkeringen vid reservatets norra gräns står en gul skylt med enbart sevärhetssymbolen.

Genom området löper en ca två kilometer lång naturstig som anlagts av länsstyrelsen. Numrerade stolpar finns nedslagna längs stigen. Med hjälp av en tryckt handledning som besökaren erhåller ur en låda som finns uppsatt i anslutning till skyltstället i områdets sydöstra del, kan besökaren erhålla information som hänvisar till naturen i närheten av varje numrerad stolpe.

Skyltställ med dels en skylt som berättar om naturen inom reservatet, dels en skylt som upplyser om beträdnadsförbudet i områdets västra del, finns uppsatta på de fem platser som markerats på bifogad karta, bilaga 4.

3.5 Toaletter

En dubbel handikappanpassad torrklosett står uppställd i anslutning till det norra av de två skyltställ som står i anslutning till landsvägsslingan öster om reservatet.

3.6 Soptunnor

Tre soptunnor finns uppställda i anslutning till området. Två av dessa står intill skyltställ som står längs vägslingan som gränsar till reservatet i öster, en soptunna står vid parkeringsplatsen i områdets norra del.

II PLANDEL

1 DISPOSITION OCH SKÖTSEL AV MARK OCH VATTEN

1.1 Övergripande mål

Liksom den mesta övriga naturen på Gotland, är naturen i Brucebo kraftigt kulturpåverkad. Betesdrift bedrevs förr med största sannolikhet inte bara på stranden utan även i skogen. I och med att skogsbruk inte längre bedrivs och bete förekommer endast i den västra delen av området, utvecklas vegetationen fritt inom större delen av området. Detta innebär att en del tidigare glesa och strövvänliga områden redan har förbuskats eller kommer att förbuskas och därför är eller blir mindre attraktiva för friluftsliv.

Inom stora delar av östra delen av reservatet har skogen emellertid redan en ganska hög täthet mellan trädens stammar. Genom den höga slutenheten hos krontaket inom dessa områden kommer undervegetationen av buskar och trädplantor att alltmer glesas ut. Skogen antar så småningom ett urskogsliknande tillstånd. I denna "urskog" står trädstammarna tätt, men skogen är ändå lättframkomlig och lättöverskådlig eftersom busk-

skiktet är glest utvecklat. Döda omkullfallna träd utgör visserligen i viss utsträckning hinder för den som vandrar genom skogen, men innebär knappast att skogen ger ett så ogästvänligt intryck som om den skulle vara full av buskar och plantor.

Det kan tänkas att det kan finnas önskemål om att skogen skall röjas för att den skall bli mer attraktiv för friluftslivet. Sådana röjningar innebär emellertid endast att behov av att röja skogen uppstår igen efter en ganska kort tid. Det är därför att föredra att skogen får utvecklas fritt och på detta sätt bli relativt strövvänlig samtidigt som den blir värdefull i sin egenskap av sedan länge opåverkad skog, d v s som hemvist för fåglar och lägre flora och fauna.

Ett område med planterad ung tallskog nedanför klinten kan lämpligen gallras för att bli mer strövvänligt och för att gynna trädens utveckling.

Inom den östra delen av området som ej är inhägnad bör vegetationen således få utvecklas fritt. Inom sydvästra delen av området, vilken är inhägnad med fårstängsel, skall bete anordnas årligen.

Genom kombinationen av hävd och ohävd inom två intill varandra gränsande områden skapas natur med olika karaktärsdrag och med förutsättningar för delvis olika flora och fauna. Detta kan vara av stort pedagogiskt värde.

1.2 Generella riktlinjer

Reservatet har indelats i tre olika skötselområden, nämligen område A, B och C.

1.2.1 Skötselområde A; 18,5 ha

Vegetationen inom området skall utvecklas i huvudsak fritt. Vegetation i form av buskar och trädplantor som uppkommer inom omedelbar närhet till naturstigen, bör röjas undan om den hindrar framkomligheten på stigen. Träd som faller över stigen bör kapas, i så få delar som möjligt och placeras vid sidan om stigen.

De många besökare som går fram till klintkanten utövar ett betydande slitage på vegetationen. Slitaget är inte så hårt att grässvålen slits ut och markskador uppstår, utan är just så hårt att gräset hålls kort och buskar ej har en chans att utvecklas. Runt omkring de ytor som hålls kortslitna, frodas på vissa ställen buskage framför allt bestående av nypon. Dessa buskage kan komma att breda ut sig så att man inte längre kommer fram bekvämt genom terrängen. Om detta blir fallet bör röjning utföras för att öppna stigarna och ytorna närmast klinten.

I skötselområdets högst belägna parti finns en fornborg. På och omkring denna har tidigare gallringar och röjningar utförts. Om det i framtiden finns önskemål om nya gallringar och röjningar av fornborgen bör dessa kunna utföras utan att det skadar naturvärdena. Man bör vara uppmärksam på en del mindre vanliga växter i området, t ex klippoxel och svartoxbär. Personal från länsstyrelsens naturvårdsfunktion skall därför medverka vid planeringen av eventuella gallringar och röjningar.

William Blaire-Bruce bodde och verkade under sin tid i området i det hus som ligger på nuvarande fastigheten Stora Bläsnungs 1:142, omedelbart nordost om reservatet. Områdets historia är förknippat med detta hus och det är därför önskvärt att man även i fortsättningen håller vegetationen borta så att man kan se huset från stigen som går fram nere på stranden mellan ateljén och den norra reservatsgränsen.

Nuvarande innehavare av fastigheten Stora Bläsnungs 1:142 har å sin sida intresse av att hålla utsikten fri, från huset ut mot havet. Innehavaren av fastigheten Stora Bläsnungs 1:142 får bekämpa vegetationen mellan fastighetsgränsen och stigen nere på stranden genom återkommande röjningar eller regelbunden gräsklippning.

På vägen mellan fastigheten Stora Bläsnungs 1:142 och ateljén får motorfordon framföras för transport av föremål till och från ateljén. Det fordon som används vid transporten får ej parkeras inom reservatsområdet längre tid än vad som krävs för i- och urlastning.

1.2.2 Skötselområde B; 13,5 ha

I området innanför, d v s väster om det fårstängsel vars sträckning markerats på kartan, bilaga 5, skall bete årligen bedrivas. Fårstängslet restes av kommunens beredskapslag vårvintern -88 och betesdrift med får har anordnats från och med säsongen 1988. Avtal om betet har tecknats med den brukare som äger fåren och ansvarar för betesdriften. Under säsongen -88 har ca 22 får och 28 lamm betat inom området, från tiden 15 maj till 15 november. Detta betestryck ser ut att ha varit lagom. Kommande år bör betestrycket regleras med hänsyn till erfarenheter från effekten av föregående års bete.

Om erfarenheten visar att det är nödvändigt att betesfreda området under en viss del av sommaren eller exempelvis vart annat år, kan det bli aktuellt att reglera betestiden för att orchidéer och andra skyddsvärda och beteskänsliga växter skall överleva på sikt.

Det primära syftet med betet är att hålla strandängen fri från buskar och trädplantor och gräset på strandängen kortbetat. Att får valts som betesdjur beror på att länsstyrelsen

befarat att allmänheten skulle reagera negativt om nöt användes som betesdjur. Nötdjur, eventuellt i kombination med får, skulle annars ha varit mest önskvärt. För att uppnå ett tillräckligt hårt betestryck och en lämpligare beteseffekt på själva strandängen skulle man kunna resa ett provisoriskt elstängsel väster om stigen och låta nöt, eventuellt tillsammans med får, beta på strandängen under den tid då beträdnadsförbud gäller och allmänheten ändå inte har tillträde till området.

Vegetation i form av buskar och trädplantor som uppkommer inom omedelbar närhet till naturstigen, bör röjas undan om den hindrar framkomligheten på stigen. Träd som faller över stigen bör kapas, i så få delar som möjligt och placeras vid sidan om stigen.

Nedanföör klinten, söder om åkermarken (skötselområde C), finns ett område om något ha som planterats med tall för ca 20 år sedan. I detta område står tallarna idag så tätt att området ej är lättframkomligt. Området bör gallras så att det blir mer tilltalande för allmänheten och de enskilda träden får bättre möjlighet att utvecklas. Gallringsvirket bortforslas när marken har god bärighet.

De träd och buskar som växer väster om stigen som går genom det parti av stranden som är strandängsartat område, är alla, med undantag för några äldre tallar, unga och uppkomna efter det att betet upphörde i början av 50-talet. Längs vissa partier bildar unga, tätt stående tallar ridå längs stigen och skymmer utsikten över strandängen mycket påtagligt. Träd och buskar utgör ett negativt inslag för främst de vadarfåglar som kan tänkas häcka på en välbetad strandäng. Inom en vid radie från en buske eller ett träd på strandängen undviker nämligen fåglarna att häcka och att uppehålla sig. I princip bör alla buskar och trädplantor väster om stigen röjas bort inom det område där stranden är strandängsartad. Enstaka gamla tallar kan lämnas. Utmärkning av de träd och buskar som skall röjas bort bör göras av personal från länsstyrelsens naturvårdsfunktion.

Vad som ovan angetts för skötselområde A, vad gäller att hålla naturstigen fri från vegetation, bör även gälla skötselområde B.

1.2.3

Skötselområde C; 1,3 ha

Åkermarken inom skötselområde C bör även fortsättningsvis hållas öppen. Detta kan ske på det sätt som markägaren, arrendatorn av området, och den brukare som svarar för betet inom skötselområde B, i samråd finner lämpligast. Konstgödning eller kemiska bekämpningsmedel får ej användas.

1.3

Utmärkning av naturreservatets gränser

Den markering av naturreservatets gränser som tidigare utförts enligt svensk standard (SIS 03 15 22) och enligt naturvårdsverkets anvisningar skall underhållas så snart behov finns. Justering av den norra reservatsgränsen skall ske snarast efter att beslutet om ändring av gränsen vunnit laga kraft. Utmärkning av ny gräns och borttagande av gamla gränsmarkeringar skall utföras av förvaltaren.

1.4

Städning

Stora mängder skräp flyter iland i området varje år. Städning av framför allt strandområdet men även andra delar av reservatet bör anordnas minst en gång om året. Städningen inom strandområdet får ej vidtas under tiden 15 mars till 15 juli.

2

ANORDNINGAR FÖR REKREATION OCH FRILUFTSLIV

2.1

Övergripande mål

De anordningar för information till allmänheten i form av skyltställ med informationsskyltar och naturstig som finns anordnade är tillräckliga om de kompletteras med nedan angivna skyltställ och enklare skylt. Anordningarna för naturstigen liksom skyltställ och enklare skyltar skall underhållas väl av förvaltaren.

De spänger, broar och trappsteg som finns anlagda inom området skall underhållas och bytas ut av förvaltaren när så erfordras. Naturstigsfoldern bör revideras åtminstone vart femte år.

2.2

Riktlinjer och åtgärder

2.2.1

Tillgänglighet

Den vägslinga som gränsar till reservatets östra del har rustats upp våren 1989. Den behöver, liksom den korta vägen till parkeringsplatsen i områdets norra del, underhållas regelbundet.

2.2.2

Information

Ett skyltställ med informationsskyltar samt en enklare skylt med information om området med tillträdesförbud skall sättas upp på de platser som angivits på kartan, bilaga 4.

I inloppet till viken innanför Skansudd bör en enklare skylt sättas upp, vilken informerar om att det är förbjudet att

befara vattenområdet inom reservatet med båt.

3 TILLSYN

Länsstyrelsens och skogsvårdsstyrelsens tillsynsmän svarar för tillsyn av området. För att avlasta ordinarie tillsynsmän bör den lantbrukare, med vilken länsstyrelsen tecknar avtal med om djurhållningen i området, även få tillsynsansvar som regleras med avtal.

4 DOKUMENTATION

4.1 Dokumentation av utförda åtgärder

Naturvårdsförvaltaren dokumenterar utförda åtgärder, kostnader och finansiering av naturvårdsförvaltningen samt förhållanden som hotar naturvårdsintresset. Det anordnade betet bör särskilt dokumenteras genom att antalet djur, antalet betesdagar och resultatet av betet antecknas.

4.2 Fotografering

Fotografering i svart-vitt av området har skett från ett antal platser från vilka fotografering även skett i oktober 1973. Fotografierna förvaras hos länsstyrelsens naturvårdsfunktion.

5 FINANSIERING AV NATURVÅRDSFÖRVALTNINGEN

5.1 Ekonomisk utredning

Länsstyrelsens naturvårdsfunktion har gjort en utredning i september 1988 av beräknade kostnader perioden 1988-1998. Se bilaga 6.

5.2 Finansiering av naturvårdsförvaltningen

Bekostas av staten genom statens naturvårdsverk: Uppförande av skyltställ och enklare skylt, underhåll av naturstig, underhåll av markering av naturreservatets gränser, underhåll av stättor, spänger och broar, ersättning till djurhållande lantbrukare, tillsyn. Tömning av soptunnor och toaletter bekostas för närvarande av staten genom statens naturvårdsverk.

Bilagor

- 1 Översiktskarta
- 2 Beslutskarta: Gräns för naturreservatet
- 3 Område med beträdnadsförbud
- 4 Befintliga och föreslagna skyltställ och enklare skyltar om beträdnadsförbudet
- 5 Indelning av området i skötselområden, fårstängslets sträckning
- 6 Kostnadsutredning
- 7 Handledning till naturstig
- 8 Initiativskrivelse 1964
- 9 Arrendeavtal för mark och ateljé
- 10 Avtal med djurhållare om bete

Källor

De källor som legat till grund för beskrivningen av och förslagen till skötsel för området är:

Länsstyrelsen i Gotlands län 1977 (Rolf Jacobson): Förslag till dispositions- och skötselplan för naturreservatet Brucebo.

Länsstyrelsen i Gotlands län, planeringsavdelningen: Översiktlig naturinventering, botanik (i manus).

Bertil Pettersson: Muntligen

Wiss, L-E. 1964: Initiativskrivelse angående naturvårdsförordnande för Brucebo-området.

Wiss, Lars-Erik, Roma: Muntligen.

Bilaga 2

Naturreservatet Brucebo
Beslutskarta
Gräns för naturreservatet

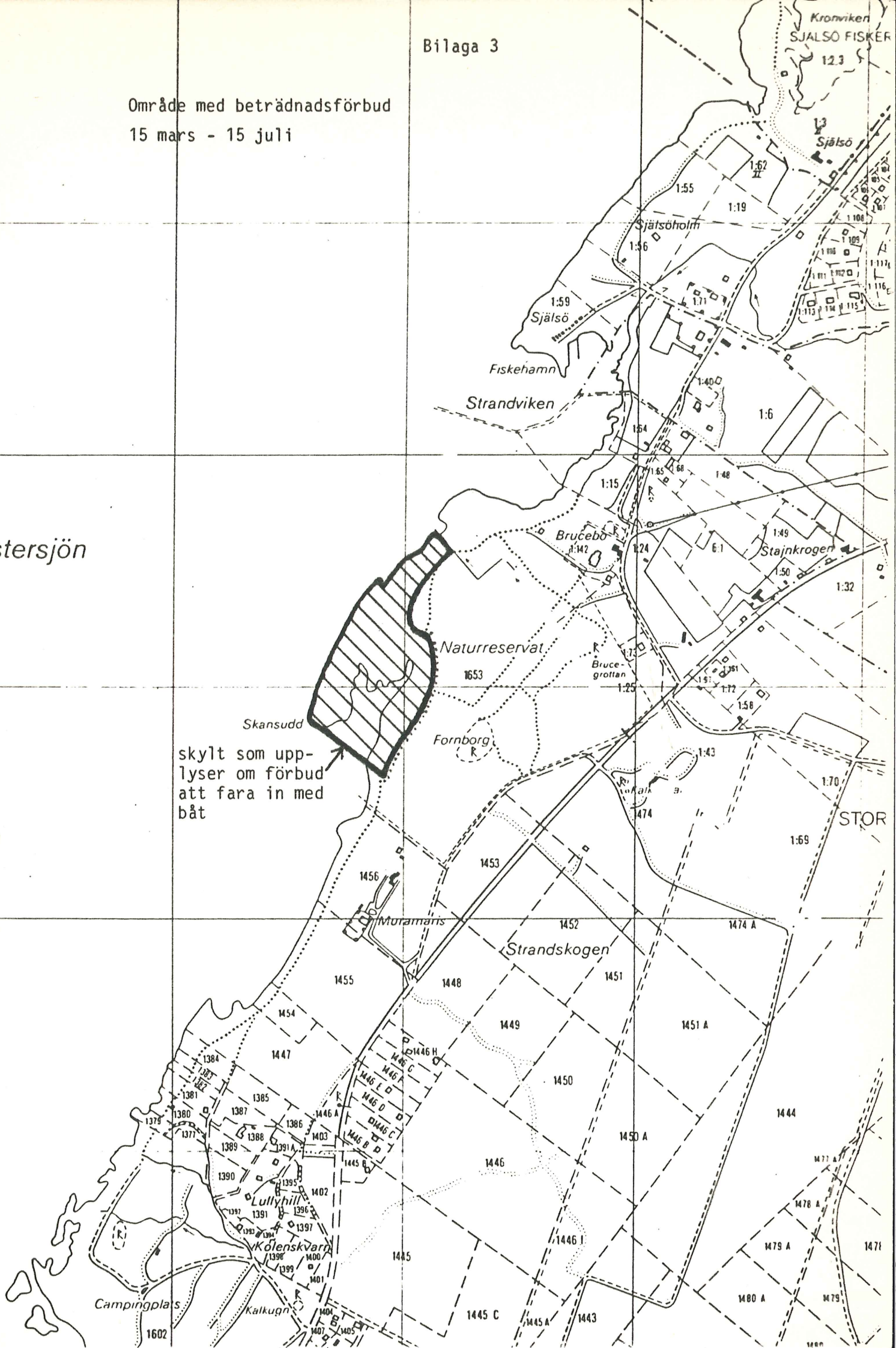
Östersjön

Bilaga 3

Område med beträdnadsförbud
15 mars - 15 juli

Östersjön

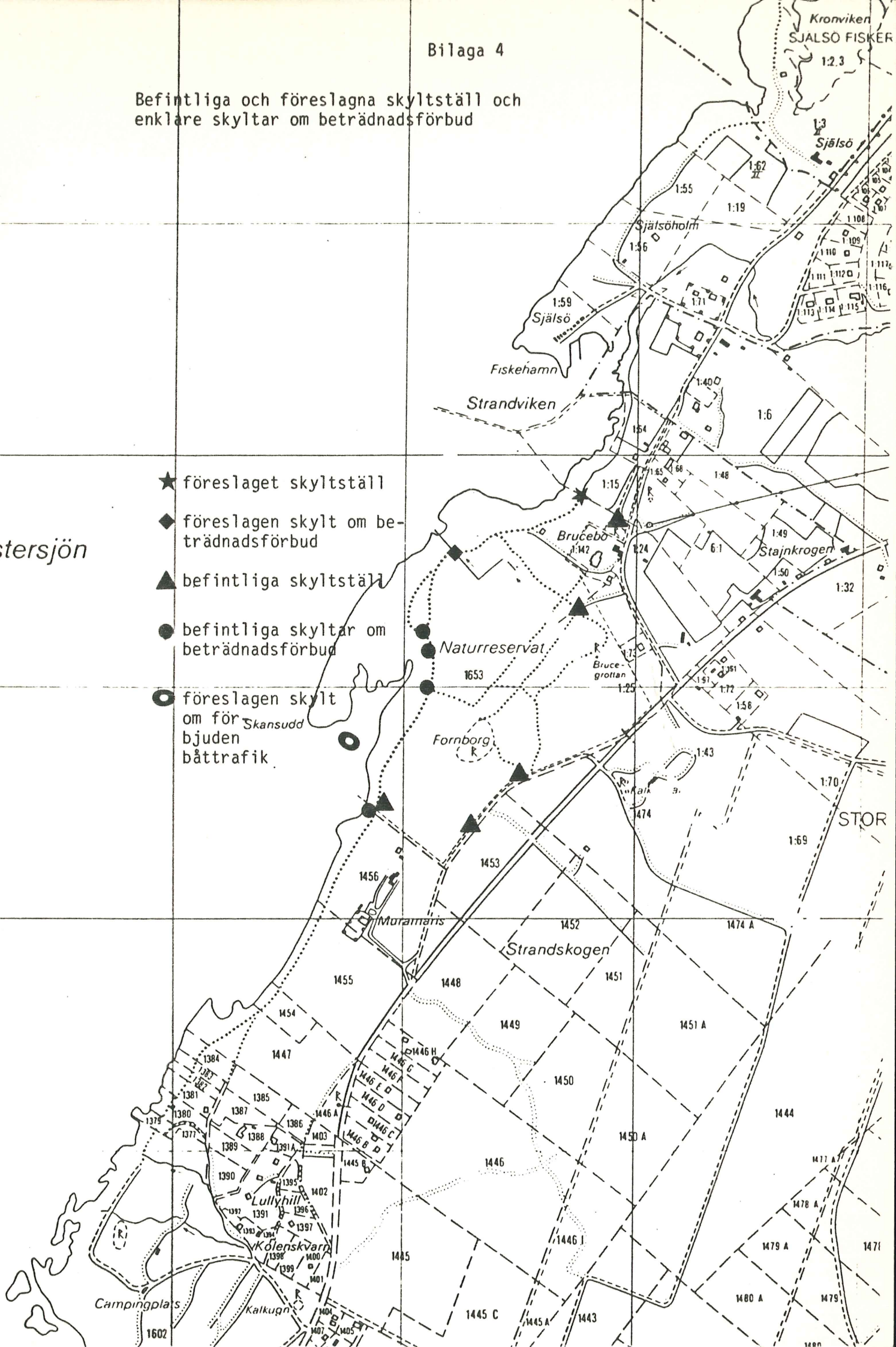

Bilaga 4

Befintliga och föreslagna skyltställ och
enklare skyltar om beträdnadsförbud

Östersjön

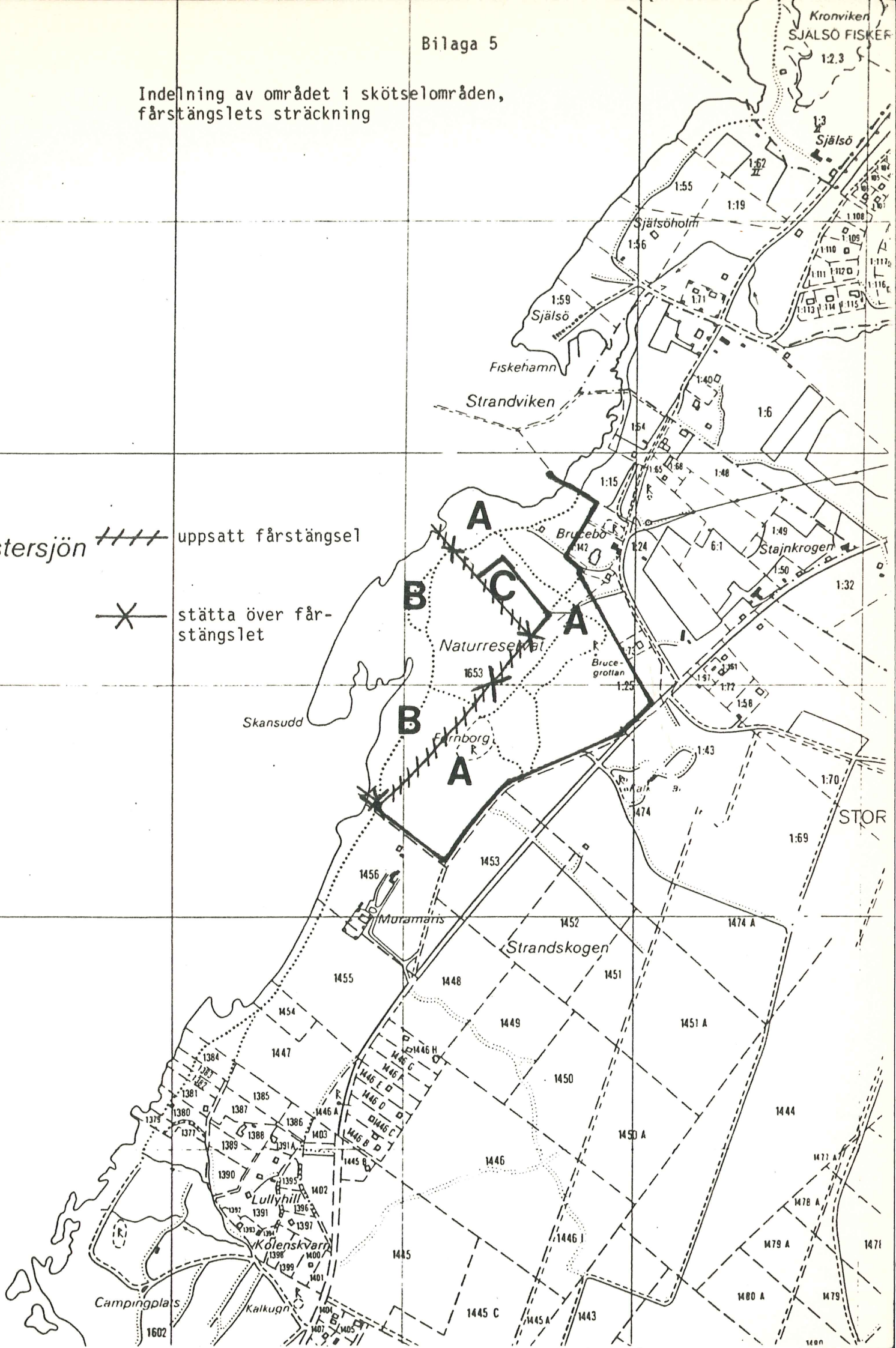
- ★ föreslaget skyltställ
- ◆ föreslagen skylt om be-
trädnadsförbud
- ▲ befintliga skyltställ
- befintliga skyltar om
beträdnadsförbud
- föreslagen skylt
om för Skansudd
bjuden
båttrafik

Indelning av området i skötselområden,
fårstängslets sträckning

Östersjön uppsatt fårstängsel

 stätta över fårstänglet

Naturvårdsobjekt: Brucebo Nr

Kommun: Gotland

Län: Gotland

UTREDNING AV KOSTNADER OCH INTÄKTER FÖR NATURVÅRDSFÖRVALTNINGEN

Undantagen från fastställelse enligt 9 § NVF

Upprättad 88-09

bilaga 6

Skötsel- område Skötsel- objekt nr	Kostnader				Intäkter		
	Typ av åtgärd	Arbetskraftbehov i normaldagsverken i kr	Drifts- och investeringskostn. (avser material, maskiner etc)	Typ av intäkt			Kr
1	2	3	4	5	6	7	8
	nytt skyltställ	0,5	1 000				
	enklare skylt	0,25	200				
	underhåll av naturstig	5	500	500			
	underhåll av stättor, spänger och broar	2	500	500			
	tömning av soptunnor och toalett	-	1 000	1 000			
	ersättning till djurh. lantbr		20 000	23 000			
	tillsyn	10					

AVSKRIFT

Till Länsstyrelsen i Gotlands län.

Undertecknad får vördsamt anhålla att följande områden måtte fridlysas som naturminne jämlikt 5 § naturskyddslagen, nämligen stadsägorna 1457, 1458, 1459, 1460, 1461, 1462, 1463, 1464, 1465, 1466, 1467, 1468, 1469, 1470, 1471, 1472 och 1473 jämte samfälld mark för stadsägorna nr 1461 - 1475, Visby stad, samt Bläsnungs St 1:25 och Bläsnungs St 1:24, delen väster om vägen till Skälsö, Väskinde socken. Området inom Visby stad upptar en areal av 20,77 ha, inom Väskinde socken ca 9,5 ha. Beträffande områdets gränser se bifogade kartskiss. Samtliga dessa områden äges av Brucebo stipendiefond för konstnärer.

Områdets beskaffenhet

a) Allmän morfologi och geologi

Området domineras i söder av kustklinten, bestående av Högklintskalksten och med en högsta höjd av 37,4 m ö h markant höjande sig över strandskogen nedanför. Till en början parallellt med, sedan skärande gamla landsvägen, löper Ancyclusvallen. Dessutom framträder en gränsvall tillhörande Litorinahavet mycket tydligt. En av grotterna, Brucegrottan, förr mera besökt än nu, kan ges som ytterligare exempel på den rika variationen av områdets geologiska struktur. De lösa jordarterna utgöres till stor del av sand, nära kustlinjen bemängd med strandgrus och sten. Skansudden består av block, grus och sand och ändrar något form genom vågornas inverkan. Flera smärre bäckar rinner fram ur sluttningen mot strandplatån och bidrar till att göra landskapet omväxlande.

b) Växtvärld

Hela området utgör en fin provkarta på olika växtsamhällen typiska för Gotland och här samlade inom en mycket begränsad yta.

Den övre platån domineras av tall (Pinus) och mjölon (Arctostaphylus uva ursi). Just dessa båda arter tillsammans är typiska för magra marker på Gotland. Ytterligare trädarter förekommer, ex gran (Picea) nedanför Ancyclusvallen, där vattentillgången är tillräckligt riklig. Släktet Sorbus är representerat av rönn (S. aucuparia), oxel (S. intermedia), finnoxel (S. hybrid) och vid klintbranten även av den sällsyntare vitoxeln (S. rupicola). Bland

övriga växter här skall blott nämnas ytterligare: ^{några} *Melica nutans*, *Brachypodium pinnatum*, *Calamagrostis varia* (endast på Gotland i Norden), *Cynanchum vincetoxicum*, *Juniperus communis*, *Cotoneaster* sp. Framme vid klippbranten vid Bygdeborg (fornborg från folkvandringstiden) är artsammansättningen något annorlunda, beroende på kulturpåverkan = tramp. Partiet vid Bygdeborg är en omtyckt utsiktsplats. Här växer *Festuca ovina*, *Thymus serpyllum*, *Sanguisorba minor* och *Helianthemum vulgare*, vilka samtliga bidrar till att skydda marken och därigenom hindra markerosion. Själva branten är bevuxen med laven *Lecanora calcaria*, vilken ger klippan en vit färg, samt orange-färgade *Caloplaca*-arter. I talusbrantens övre del växer rikligt med buskar, bl a *Rosa canina*, *Cotoneaster* sp., *Prunus spinosa*. Nedre delen av talusbranten är av naturliga skäl föga koloniserad, då det delvis mycket grova materialet (block och stenar) är rörligt.

Den mellersta platån (Litorinavallen) har en artsammansättning som liknar mycket den från övre platån. *Cynanchum* och *Melica ciliata* har i söder emellertid en betydligt mera framträdande ställning, vilket torde hänga samman med att marken till stor del består av klapper. Vidare växer bl a hallon och brännässla här, vilka tillsammans med *Asperugo procumbens* uppe i en grotta i branten visar att marken bitvis är rik på nitrat, som måste härröra från får under tidigare perioder. (I rasbranten rakt under Bygdeborg växer en mycket sällsynt svamp, geléträtting (*Phlogiotis helvelloides*), som i Norden endast finns på Gotland samt enstaka lokaler i Västmanland, Medelpad och Jämtland) (se S Nilsson i Bot. Not. 1958:2). Vidare kan nämnas ormbunkarna *Lastrea dryopteris* och *L. robertiana*, den senare en kalkbunden art. Kring en del tallstammar slingrar sig murgröna (*Hedera helix*). Dessutom finns några små buskar av tibast (*Daphne mezereum*), sannolikt förvildad (mer troligen enda stället på Gotland där den växer fritt i naturen). Lavarna *Nephroma lusitanicum* samt *Eversnia prunastri* med apothecier har också hittats här (Åke Pettersson i brev).

Bland bäckarnas vegetation märks vanliga arter som *Veronica beccabunga* och *Mentha aquatica*, men även mindre allmänna växter som *Berula erecta* och hybriden *Rorippa microphylla* x *nasturtium aquaticum* (se Hylander i Bot. Not. 1950:1).

Inom det föreslagna området finns ett källkärr, tyvärr delvis förstört av dikning. Kvar finns emellertid många av de växter som är typiska för ett dylikt växtsamhälle. *Schoenus ferrugineus* (som ofta får ge namn åt växtsam-

hället), *Carex hostiana*, gotlandsagen *Cladium mariscus*, *Dactylorhiza incarnata*, *D. Traunsteineri*, *Ophrys insectifera*, *Cymnadenia conopsea*, *Tofieldia calyculata*, *Pinguicula alpina* (relikt på Gotland) och *P. vulgaris* samt *Primula farinosa*.

Det yttersta bältet av tallskog är ej särdeles rikt på arter i jämförelse med övriga växtsamhällen inom området. *Neottia nidus-avis* och *Listera ovata* kan nämnas bland orkidéerna. Saprofyten *Monotropa hypophaea* har också noterats.

Strandängen vid viken innanför Skansudden betecknar jag här partiet från strandskogen till vattenlinjen. Området är till en början relativt torrt, men blir av naturliga skäl allt fuktigare, med ty åtföljande ändrad artsammansättning. *Herminium monorchis* är ej ovanlig, *Primula farinosa* är vissa år dominerande, *Tetragonolobus maritimus* och *Lotus corniculatus* hör hit. Närmare vattnet kommer *Carex lepidocarpa*, *C. panicea*, *C. dioica* och *Eriophorum latifolium*. Ute i vattnet växer *Scirpus tabernaemontani* och *Sc. maritimus*.

Andra delar av stranden med bl a klapper har andra växter, ex. *Melica ciliata*, *Asparagus officinalis*, *Aquilegia vulgaris* och *Isatis tinctoria*.

Som sammanfattning om växtvärlden måste än en gång fastslås, att detta till ytan lilla område ger en mycket fin överblick över hur artsammansättningen varierar med miljöfaktorerna och hur härigenom uppkomna växtsamhällen gestaltar sig. Att inom ett så begränsat område kunna visa upp hur vegetationen på en oskyddad och en skyddad strand, i ett rikkärr, samt i olika typer av barrskog ser ut, måste betraktas, om inte som unikt, så dock sällsynt. Flera av växterna inom området är sällsynta, t o m mycket sällsynta, och kommer med största sannolikhet att försvinna om områdets nuvarande karaktär förändras. På grund härav måste det ses som önskvärt att dessa växters ståndorter bevaras.

c) Djurliv

Jag kan tyvärr ej närmare yttra mig om det lägre djurlivet (evertebrater), helt enkelt därför att det ej blivit föremål för noggrannare studier från min sida. Helt allmänt skulle jag dock våga påstå, att det både beträffande individ- och artantal måste vara rikt. Påståendet grundar jag främst på det faktum att fågelfaunan har rika populationer (se nedan) men även på direkta observationer.

Vertebratfaunan har av undertecknad tillsammans med stud Åke Pettersson, Fole, följts under flera år och här föreligger många och säkra observationer. Bland amfibierna har endast vanlig padda (*Bufo bufo*) iakttagits. Den har för övrigt en lekplats i Skansuddsvikens inre del, vilket visar att bäckarna har stor utsötande verkan på vikens vatten. Snok (*Natrix natrix*) är den enda observerade reptilen. Sex arter däggdjur har noterats: hare (*Lepus sp.*), kanin (*Oryctolagus cuniculus*), brun råtta (*Rattus norvegicus*), mindre skogsmus (*Apodemus sylvaticus*), ekorre (*Sciurus vulgaris*) och räv (*Vulpes vulpes*). Bland vertebraterna är emellertid fåglarna den helt dominerande gruppen. Int. mindre än 145 arter har här blivit iakttagna under de senaste 7 åren. Som jämförelse kan nämnas att i och omkring Lina myr har 122 arter observerats (enl A Ohlsson: Lina myr. Stockholm 1961), men man måste också samtidigt hålla i minnet att Lina myr är betydligt större till arealen. Den helt dominerande arten inom området är skrattnåsen (*Larus ridibundus*). Den häckar på Skansudden med ca 1100 par. Detta betyder att det är Gotlands för tillfället (1964) näst största koloni (enl tullförvaltare Stig Högström, Visby). I skydd av eller nära denna koloni häckar bl a fiskmå, fisktärna, silvertärna st. strandpipare, rödbena, strandskata, tofsvipa, ejder, småskrak och svärta. Härtill kommer flera häckande arter i anslutning till skogen, ex rödhake, bofink, lövsångare, talgoxe, svartmes, björktrast och skogsduva. Området bidrar genom sin stora näringsrikedom och tillgång till sötvatten (de små bäckarna) till att föda långt fler individer och arter än de häckande. Främst märkes detta under flyttningstiden på hösten då vadarflockarna rastar. Här skall betonas att Skansudd och den skyddade viken innanför utgör en av de bättre rastlokalerna för fåglar på Gotland och den enda av betydelse på västkusten norr om Visby. Detta är orsaken till att exempelvis sådana sällsynta arter som dvärgbeckasin, sandlöpare, snatterand, rödstrupig piplärka och kungsfiskare har visat sig här.

Av ca 1000 märkta skrattnåsar har fil kand Ingvar Nordin, Uppsala, fått återfynd från bl a Holland, Tyskland, Skottland och Spanien, och av undertecknad utförda ringmärkningar vid Skansudd har återfynd erhållits från Danmark.

Artförteckning över iakttagna fåglar vid Skansudd under de sista 7 åren: se bilaga 2.

Motiveringarna för en fridlysning är områdets stora värde ur både vetenskapliga och sociala synpunkter. De olika på en liten areal samlade växtsamhällena har stor betydelse för studiet av och förståelsen för naturen. Därjämte finns flera skyddsvärda växtarter. Att kunna ha tillgång till en samling av vegetationstyper för studieändamål att användas av enskilda personer, skolor och föreningar måste betraktas som ett nära nog obligatorium om man tar i beaktande allmänhetens allt större naturintresse och grundskolans samt gymnasiets nya kursplaner, där större utrymme ges åt ekologiska studier. Och i samband med ekologi kommer man även in på djurlivet, som kan studeras med fördel vid Skansudd med omnejd. Det rika fågellivet ensamt kunde mer än nog vara skäl för en fridlysning. Att det sedan går att iakttä fåglarna utan att behöva störa dem på något sätt måste vara ett stort plus. Man kan stå på inre stranden av Skansuddsviken och ha uddens rika fågelliv inom bekvämt kikaravstånd. Skansudd är kanske det enda stället på Gotland där fågelstudier kan bedrivas i större skala utan att fåglarna behöver bli oroad (med undantag för fågeltornet vid Storsund i Gothen). Men för att bevara Skansudds fågelliv måste även miljön bevaras. Detta innebär att det föreslagna området får betraktas som ett minimiområde. Områdets omväxlande natur och skönhet är också orsaken till att besöksfrekvensen har ökat under senare år. En av 1960 års naturvårdsutrednings stora riktlinjer var att de beslutande myndigheterna måste ta i beaktande människornas allt mer ökande behov av orörd natur. Av den orsaken skulle det också bli möjligt att fridlysa områden (se Naturen och samhället, p. 344 § 6). Skansudd med omkringliggande marker uppfyller högt ställda både vetenskapliga och sociala krav på ett skyddsvärt objekt.

Angående fridlysningsbestämmelserna har jag följande synpunkter:

1. växter och djur blir totalt fredade. Undantag från denna regel skall beviljas för forskning (enl 9 § naturskyddslagen). Dessutom bör fångst av mink och katt kunna få ske till skydd för det vilda. Fortsatt odling av grönsaker och frukt inom det nuvarande området bör ej heller möta något hinder.
2. eld får ej uppgöras och all tältning är förbjuden.
3. all nybebyggelse och täktverksamhet helt förbjuden.
4. Skansudden jämte inre delen av Skansuddsviken får ej beträdas under tiden 15 april-15 juli till skydd för fågellivet.

5. skogsavverkning må kunna äga rum, men blott så att miljön inte förändras. Detta innebär exempelvis att hygge ej får upptagas. Skogsåterväxten är också så långsam, att endast lättare gallring kan komma i fråga. I praktiken innebär det att avverkningen blir lika med noll.
6. all trafik inkl parkering av fordon inom området är förbjuden, liksom även ridning till förhindrande av markskador.
7. hund skall hela tiden hållas kopplad inom området.

Ytterligare synpunkter

Den förut beskrivna källmyren har, som tidigare nämnts, blivit delvis utdikad. Området har istället blivit planterat med rödek (*Quercus borealis*) och bok (*Fagus silvatica*). Detta är dock ett projekt helt utan ekonomiskt värde och i strid med biologiska lagar, emedan boken skyr fuktig mark. Här skulle jag kunna tänka mig att diket lades igen så gott det nu går. Därjämte kan med fördel rödek- och bokplantorna tas bort. En mindre del av planteringen kunde eventuellt sparas som ett exempel på icke-biologiskt handlande.

Skyddet av kustremsan norr om Brucebo åtminstone fram till norra delen av Kronviken bör tas upp i samband med fridlysningsbehandlingen av Skansudd med kringliggande mark. Här är byggnadslagens § 122 tillämplig liksom naturligtvis även 5 § naturskyddslagen. Området väster om den med blått markerade vägen bör beläggas med nybyggnadsförbud.

Uppsala den 17 oktober 1964

Lars-Erik Wiss

Hemadress: Södervärnsgatan 2, Visby
Studieadress: Klostergatan 2, Uppsala

ÅTGÄRDSPLAN

Denna åtgärdsplan gäller brukaren: Bertil Pettersson
Stenkrogen Sjölsö
621 72 VISBY

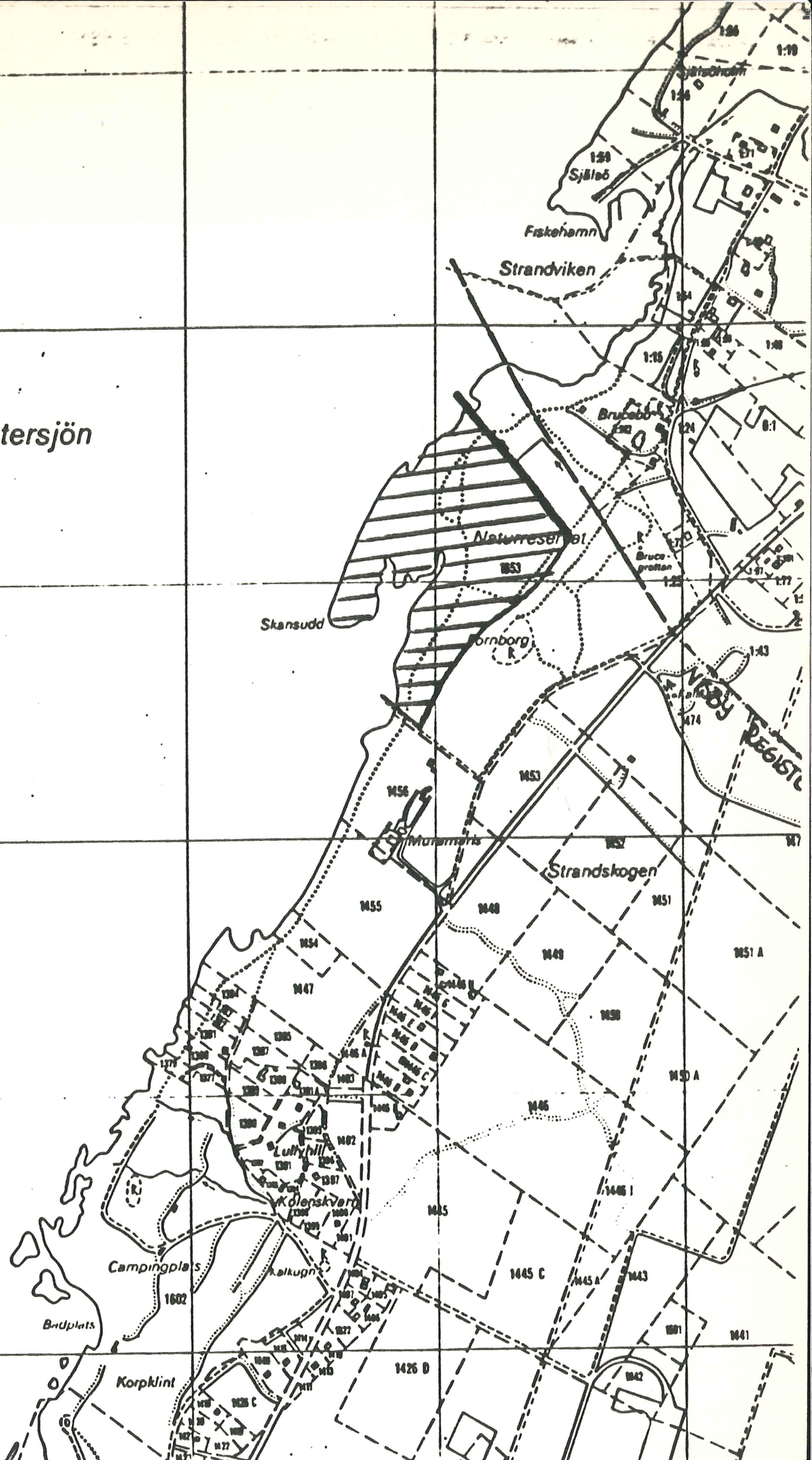
och fastigheten: Stadsäga 1653

Följande åtgärder skall årligen utföras inom den på bifogade karta markerade delen av Brucebo naturreservat.

Inom det på kartan markerade området, vilket uppgår till ca 12,5 ha, skall bete ske. Betestrycket skall vara hårt. Betet skall i första hand bedrivas med får. Antalet betande djur skall under större delen av betessäsongen uppgå till minst 20 tackor med lamm. Betessäsongen bör vara från början av juni till slutet av oktober. Om det är möjligt kan betet gärna börja i mitten av maj och pågå under hösten så länge vädret tillåter.

Erfarenheterna från bedrivit bete bör ligga till grund för en eventuellt ändrad utformning av betessäsong och betestryck eller betesfredning av någon del av området. Detta kan bli aktuellt om t ex trampskador uppstår eller om floran inom någon del av området skulle må väl av att betesfredas.

Östersjön

HUR MAN ÖVERKLAGAR TILL REGERINGEN

Om Ni är missnöjd med länsstyrelsens beslut kan Ni skriva till regeringen,
miljö- och energi

.....-departementet

I brevet skall Ni

- tala om vilket beslut Ni överklagar, t ex genom att ange ärendets nummer (diarie-numret)
- redogöra för dels varför ni menar att länsstyrelsens beslut är felaktigt, dels hur Ni anser att beslutet skall ändras.

Ni undertecknar brevet, förtydligar namnteckningen och uppger postadress och telefonnummer.

Om Ni har handlingar eller annat som Ni anser stöder Er ståndpunkt, så bör Ni skicka med det.

Ni kan givetvis anlita ombud att sköta överklagandet åt Er.

OBS!

1. **Brevet skall lämnas/skickas till länsstyrelsen och inte till regeringen.** Den ordningen har kommit till främst för att snabba upp handläggningen. Länsstyrelsen kan nämligen då, samtidigt med Ert överklagande, sända sina handlingar till regeringen, som kommer att behöva ha tillgång till dem.

Länsstyrelsens adress och telefonnummer är

Länsstyrelsen

Telefon

621 85 VISBY

0498-921 00

2. Länsstyrelsen måste ha fått Ert brev inom tre veckor från den dag Ni fick beslutet i Er hand, annars kan Ert överklagande inte tas upp.

Behöver ni veta mer om hur Ni skall gå till väga, så ring eller skriv till länsstyrelsen.